PROBLEMATIKA AUTORSKÉHO PRÁVA V KOMERČNÍ KARTOGRAFII

ING. MILADA SVOBODOVÁ

KARTOGRAFIE PRAHA®
nakladatelství a vydavatelství

Praha, 2013

Co slyším, to zapomenu. Co vidím, si pamatuji. Co si vyzkouším, tomu rozumím, *Confucius (čínský filosof, politik a státník, nar. 552 př.n.l.)*

Autorské právo v komerční kartografii

I. Co je předmětem práva autorského
II. Co je kartografické dílo
III. Co není předmětem práva autorského
IV. Podstata ochrany kartografického díla, možnosti ochrany
V. Jak vytvořit kartografické dílo v souladu se zákonem
VI. Příklady z praxe

I. Co je předmětem práva autorského

Zákon č. 121/2000 Sb.ve znění pozdějších předpisů

Autorské právo a práva s ním související patří mezi neformální práva tzv. duševního vlastnictví.
Duševní vlastnictví upravuje výhradní práva k nakládání s díly, vynálezy a jinými nehmotnými výsledky procesu lidské tvořivosti, zkoumání a myšlení.

Formální práva duševního vlastnictví jsou **práva průmyslová**:
Známkové právo, jehož předmětem je ochranná známka
Patentové právo, jehož předmětem je vynález
Vzorové právo, jehož předmětem je užitný nebo průmyslový vzor
a další….
Ochranné známky, patenty a průmyslové či užitné vzory uděluje Úřad průmyslového vlastnictví ve správním řízení.

Předmětem práva autorského *je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je* ***jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora*** *a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (díle jen dílo). Dílem je zejména dílo slovesné ……a* ***dílo kartografické****. (Autor. Zák., § 2, ods.1)*

Právo autorské zahrnuje výlučná ***práva osobnostní*** *(§11) a* ***práva majetková*** *(§12).*
Práva osobnostní jsou spojena pouze s osobou autora a jeho smrtí končí. Práva majetková (právo dílo užít) jsou předmětem dědictví.

II. Co je kartografické dílo

Kartografie
1. vědní a **technický obor** zabývající se zobrazováním Země, kosmu, kosmických těles a jejich částí, objektů a jevů na nich a jejich vztahů ve formě kartografických děl
2: soubor činností při zpracování a využívání kartografických děl

Cíl kartografie: objektivní zobrazení skutečnosti pomocí mapy

Kartografické dílo *je výsledkem kartografického znázornění zemského povrchu, kosmu, kosmických těles nebo jejich částí, objektů, jevů a jejich prostorových vztahů v grafické nebo digitální formě spolu s textovými a jinými doplňky (zákon č.200/1994 Sb. o zeměměřictví)*

III. Co není předmětem práva autorského

Dílem podle autorského zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě. (Autor. Zák., § 2, ods. 6)

Samotné informace tedy nejsou autorským právem chráněny. Je chráněn způsob, jímž jsou prezentovány. Autorská ochrana se tedy vztahuje na určitý konkrétní způsob uspořádání, nikoli na informace samotné.

Výjimky z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu
Ochrana podle práva autorského se nevztahuje na
a) úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, veřejná listina
b) výtvory tradiční lidové kultury…..(Autor. Zák., § 3)

I když je dílo vyjmuto z ochrany podle tohoto zákona není možno s ním nakládat bez omezení.
Státní mapová díla jsou díla úřední a vydávána ve veřejném zájmu, ale využití je upraveno Zák. č. 200/94 o zeměměřictví

Užití díla umístěného na veřejném prostranství
Do práva autorského nezasahuje ten, kdo kresbou, malbou nebo grafikou, fotografií nebo filmem nebo jinak zaznamená nebo vyjádří dílo, které je trvale umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství; do autorského práva nezasahuje ani ten, kdo takto vyjádřené, zachycené nebo zaznamenané dílo dále užije. (Autor. Zák., § 33)

Bezúplatné zákonné licence - citace, úřední a zpravodajská licence...
Volné užití - užití pro osobní potřebu

Z judikatury:

Tvůrčí činnost nespočívá ve vynalezení, kdy stejného výsledku (řešení) lze dosáhnout různými individuálními postupy, ani nespočívá v objevení toho, co již objektivně existovalo, ale nebylo známo. Proto nelze tvůrčí činnost ve smyslu autorského zákona charakterizovat jako činnost technickou. (Nejvyšší soud, 30 Cdo 4924/2007)

Autorské dílo je výsledkem tvůrčí fantazie autora. Předmětem autorského práva nemůže být to, co existuje bez ohledu na autorovu tvůrčí činnost, nebo to, co je předem do té míry objektivně determinováno tak, že při splnění určitých podmínek by dvě osoby mohly nezávisle na sobě dospět k témuž výsledku. (Nejvyšší soud, 23 Cdo 1345/2009)

IV. Podstata ochrany kartografického díla

Předmětem autorskoprávní ochrany tedy nejsou informace jako takové obsaženy v mapě (obsah mapy), ale **forma zpracování kartografického díla** vyjadřovacími prostředky kartografie (kartografickými znaky).

Kartografický znak je libovolný grafický prostředek nebo souhrn prostředků, který je v mapě nositelem určitého významu, určité informace vyjádřené v mapě a určené uživateli mapy.(Topografická a tematická kartografie, B. Veverka, R. Zimová, 2008)

Ukázky nezaměnitelného zpracování map od firmy B.A.T. Program

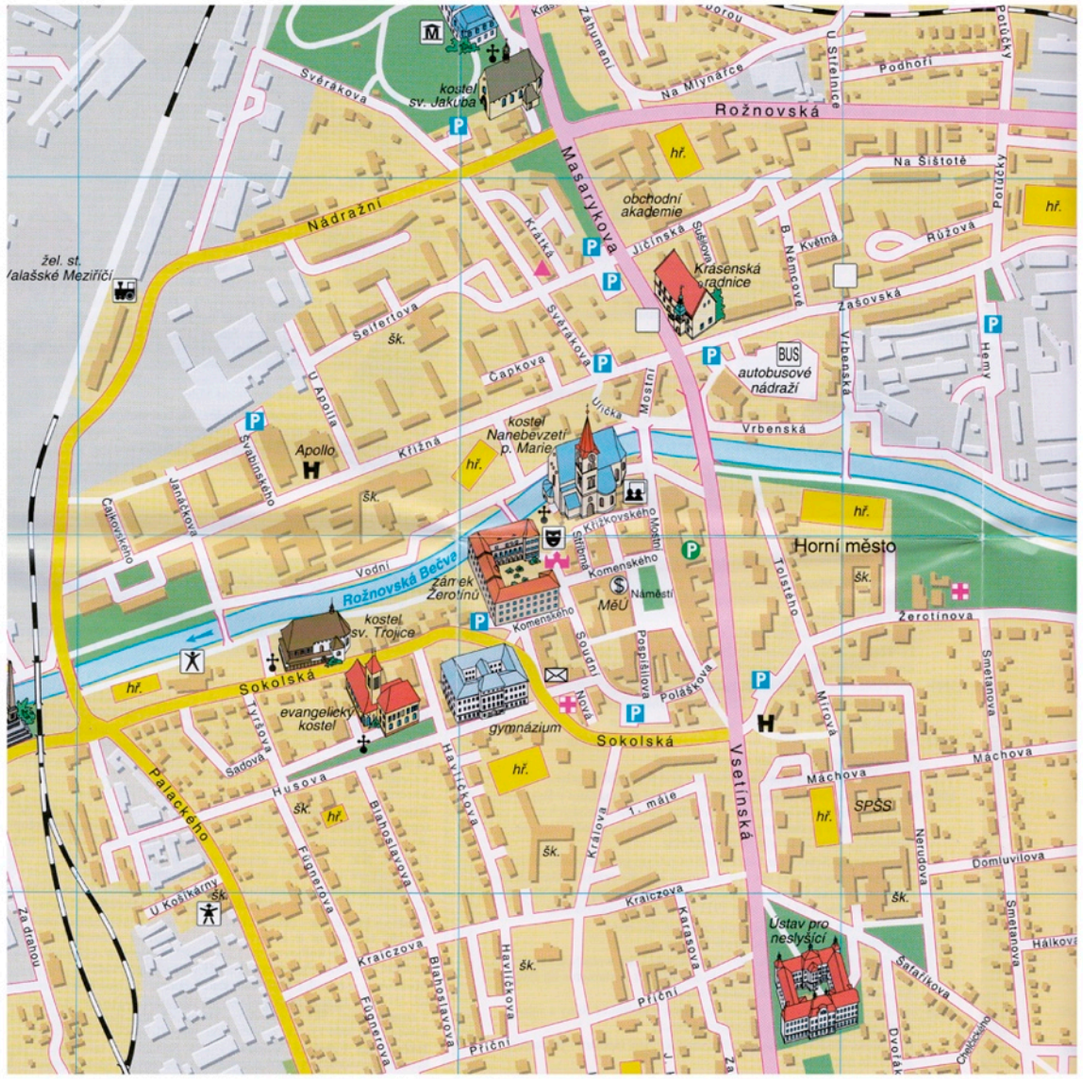

Mapa Valašského Meziříčí, 1996

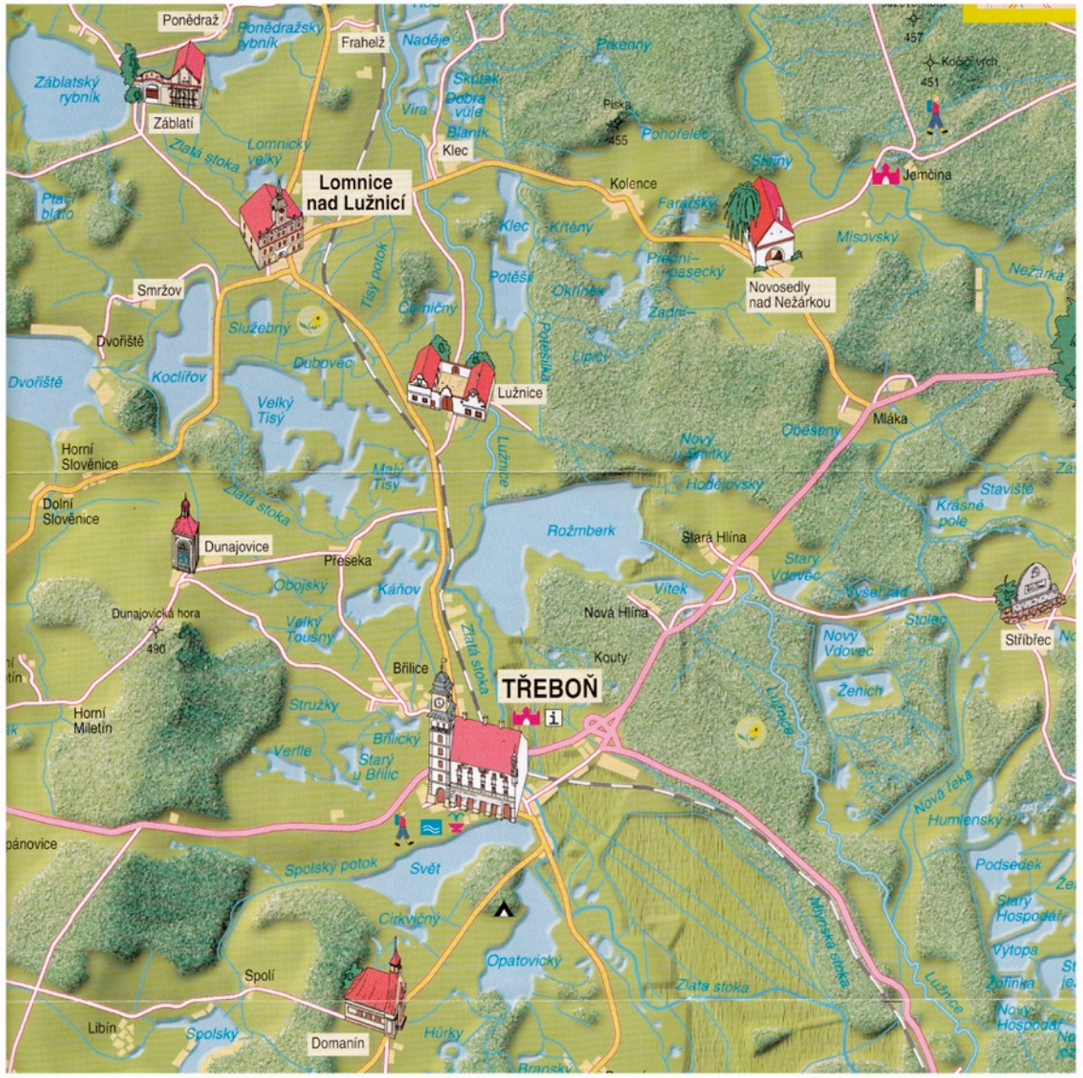

Mapa Třeboňska, 1994

Jakým způsobem mohou být zneužita data při tvorbě kartografického díla

1) překreslením původního mapového podkladu (skenování, digitalizace, aktualizace, vlastní mapový klíč) bez svolení k užití díla

2) prostá kopie mapového díla (skenování), doplněná vlastními značkami (mapovým klíčem) bez souhlasu autora – tato se dá jednoznačně poznat a většinou se řeší mimosoudním vyrovnáním
a) použití výřezů map v letácích, propagačních materiálech apod.
b) použití mapových výřezů na webových stránkách

3) mapový podklad neznámého původu, ale byl **zneužit mapový klíč** – zde lze upozornit na nekalou soutěž nebo nebezpečí záměny

Možnosti ochrany kartografického díla

Autorský zákon

§ 40, Prostředky ochrany (výčet právních prostředků ochrany autorských práv, např. určení svého autorství, odstranění následků zásahu do práva, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, právo na náhradu škody….)

§ 45, Nebezpečí záměny (např. název, grafické ztvárnění)
Do práva autorského neoprávněně zasahuje též ten, kdo pro své dílo používá názvu nebo vnější úpravy již použitých po právu jiným autorem pro dílo téhož druhu, jestliže by to mohlo vyvolat nebezpečí záměny obou děl, pokud nevyplývá z povahy díla nebo jeho určení jinak

Obchodní zákoník (Zákon č. 513/1991 Sb.)
Nekalá soutěž
§ 45 Klamavá reklama
§ 46 Klamavé označení zboží a služeb
§ 47 Vyvolání nebezpečí záměny
§ 48 Parazitování na pověsti

Trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb.)
§ 270 Porušení autorského práva
§ 271 Padělání a napodobení díla

V. Jak vytvořit kartografické dílo v souladu s autorským zákonem

1) využitím původního kartografického díla jako informačního obsahu

vše co je určeno úředně vyhláškou nebo zákonem není autorské dílo (např. katastrální mapa, hranice státu, správní hranice, hranice národních parků, hranice národních přírodních rezervací….) To znamená, že pro užití takovýchto děl není potřeba svolení autora ani zaplacení odměny.

2) použít tzv. volné dílo

po uplynutí doby trvání majetkových práv (tj. 70 let po smrti autora) *(Autor. Zák., § 28, ods. 1)*

Volné autorské dílo může každý volně využívat, pouze musí být dodrženy podmínky, že si nikdo nesmí osobovat autorství díla, využitím se nesmí snižovat hodnota díla a musí být uveden autor (je-li znám a je-li to obvyklé).

3) zakoupením licence pro užití mapového díla *licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu. ((Autor. Zák., § 46 – 56).)*

a) bez možnosti zásahu do díla

každá rozmnoženina kartografického díla, vytvořeného z původního mapového díla nebo jeho části, musí obsahovat upozornění na autorská práva k původnímu mapovému dílu ve formě ochranné doložky "Mapový podklad ©" s uvedením původního vydavatele a roku jeho prvního vydání.

b) s možností přepracování díla včetně mapového klíče

copyright původního mapového díla se neuvádí na kartografických dílech vytvořených tvůrčím zpracováním nového kartografického díla

4) použití fotografických podkladů

Poskytovatelé leteckých a družicových snímků: např. Geodis, Gisat, Argus Geo Systém, Aerodata, Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad …
Poskytovaná data mohou být tištěná nebo digitální, popřípadě je možné mapování pomocí malých bezpilotních letadel

Ošetření autorských práv poskytovatelů:
Odběratel nesmí bez písemného povolení odvozené letecké snímky:
- publikovat,
- rozmnožovat pro tisk kartografického díla, **kdy snímek tvoří obraz mapy**,
- poskytovat a předávat jiné právnické či fyzické osobě

Prostý (holý) fotografický záznam, který není ani jedinečným výtvorem, ani alespoň původním výtvorem není předmětem ochrany autorským zákonem. Jde o takovou fotografii, která autorskoprávně vzato vůbec není žádným výtvorem. (Autorskoprávně roztříďuje Ivo Telec fotografie do tří skupin: Jedinečný výtvor, Původní výtvor a Prostý (holý) fotografický záznam. (Telec I. Autorské právo k fotografiím podle nového autorského zákona, Právní rozhledy, 2000, č. 12).

Příklad z praxe – KP podala stížnost na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v tom smyslu, že KČT je zvýhodněno před ostatními vydavateli tím, že za státní peníze (značení a údržba turistických cest) získává zákresy zdarma a ostatní vydavatelé musí za ně KČT platit.
Úřad rozhodl, že KČT musí podávat informace o změnách ve značení tras, ale je na ostatních vydavatelích, zda si zákres zakoupí od KČT, či si ho pořídí na vlastní náklady.

Mapa Kartografie PRAHA, Šumava – Povydří, 2009

Mapa KČT, vydavatel Trasa, s.r.o., Pošumaví – Vimpersko, 2009

Příklad z praxe:

Spor o název „Školní atlas světa“

Úřad průmyslového vlastnictví nezapsal ochrannou známku Školní atlas světa společnosti Kartografie PRAHA, protože nemá rozlišovací způsobilost. KP požadovala na MŠMT odnětí schvalovací doložky pro Školní atlas světa od firmy SHOCart. MŠMT na základě vyjádření Úřadu průmyslového vlastnictví neodňalo schvalovací doložku Školnímu atlasu světa firmy SHOCart.

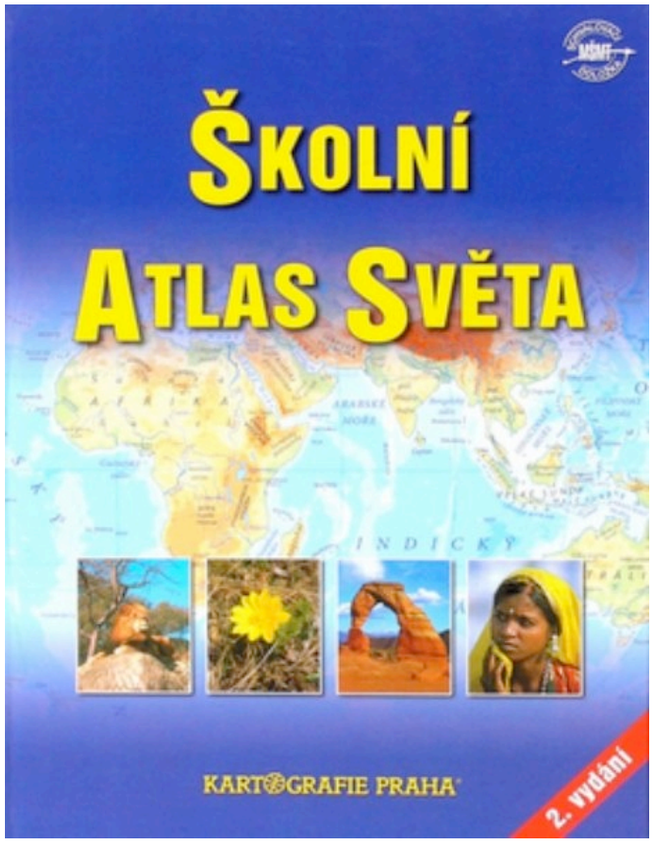

Školní atlas světa, Kartografie PRAHA, 2004

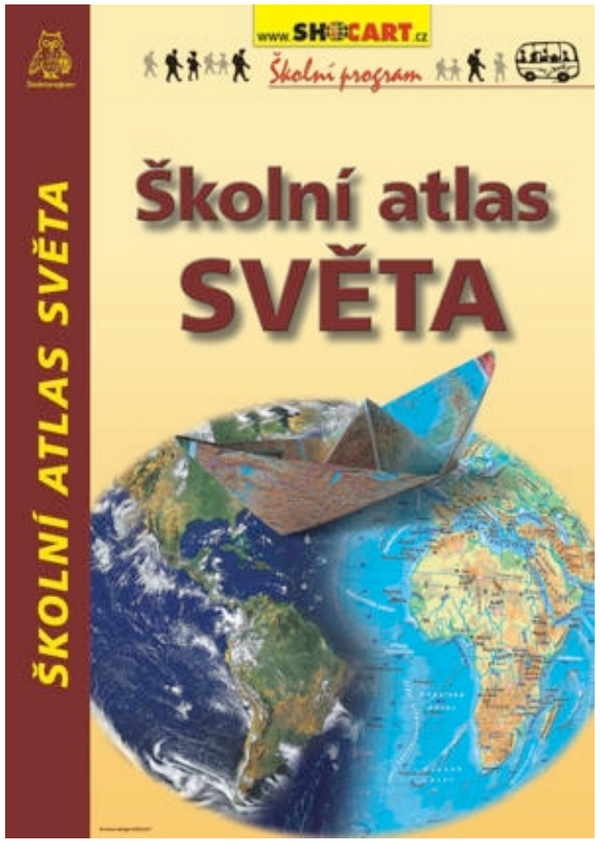

Školní atlas světa, SHOCart, 2004

Použitá literatura:

Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012

Topografická a tematická kartografie, Prof. Ing. Bohuslav Veverka, DrSc., Ing. Růžena Zimová, PhD., ČVUT v Praze, 2008

Autorské právo v kartografii (nepublikovaná studie), Doc. Ing. Miroslav Mikšovský, CSc., 2011

Vydávání map a atlasů, autorské právo, přednáška, Doc. Ing. Miroslav Mikšovský, CSc.

Děkuji za pozornost a přeji hezký den

KARTOGRAFIE PRAHA®